

MEMORANDUM

No. 31

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

GEHEIMcc T
Z
DBI
DEU

Heden werd ik bezocht door de Britse Ambassadeur, die mij, in opdracht van zijn Regering, benaderde over de mogelijkheid dat President Soekarno voor een officieel bezoek zal worden uitgenodigd door de Britse Regering. Sir Paul Mason hield een zeer lange uiteenzetting (25 min.) langs de lijnen van het gesprek tussen mijn Britse ambtgenoot en Hr Ms Ambassadeur in Londen. Alle verschillende argumenten, die volgens de Britse Regering pleiten voor een uitnodiging aan Soekarno, werden uitvoerig naar voren gebracht.

Ik heb krachtig gereageerd en gesteld dat de Nederlandse Regering "with the greatest dismay" zou kennis nemen van een bezoek van Soekarno aan het Verenigd Koninkrijk. Pers en publieke opinie zouden zeer zeker heftig reageren. Ik wees erop dat de Nederlandse Regering deze kwestie ziet in het kader van de gebeurtenissen in Indonesië sinds het einde der laatste wereldoorlog en de trieste rol, die daarbij door het Verenigd Koninkrijk is gespeeld. Indonesië heeft Nederland slechter behandeld dan welk ander land ter wereld sinds 1945 en geen ander land heeft een dergelijke schandalige behandeling van een ander land moeten ondergaan. Geen enkele effectieve steun is ons door onze geallieerden, en speciaal van de zijde van het Verenigd Koninkrijk, gegeven terwijl ons nog vers in het geheugen ligt de teleurstellende beslissing van Engeland om de KLM-dienst op Singapore tot één terug te brengen. Ik herinnerde daarbij insgelijks aan de Britse wapenleveranties aan Indonesië. Verder wees ik als onjuist terug het betoog dat Singapore afhankelijk zou zijn van de goodwill van Indonesië voor wat betreft de doorvaart tussen Sumatra en

-Malakka-

MEMORANDUM

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

- 2 -

Malakka. Er zijn n.l. geen aanwijzingen dat Soekarno krankzinnig is geworden. Eveneens verwierp ik het argument dat door een bezoek van Soekarno aan Engeland en de alsdan plaatshebbende gesprekken met de heren McMillan en Belwyn Lloyd de nog overgebleven Nederlandse belangen in Indonesië gediend zouden worden. Dat het bezoek "een ideale gelegenheid" zou zijn om Soekarno te waarschuwen tegen het gebruik van geweld ten aanzien van Nederlands-Nieuw-Guinea, achtte ik evenmin juist, al was het alleen maar vanwege de bij zulk een bezoek gebruikelijke courtoisie. Een duidelijke brief van de heer McMillan aan Soekarno persoonlijk, te overhandigen door de Britse Ambassadeur in Djakarta, zou minstens even veel effect sorteren. Ik zeide dit laatste mede omdat Sir Paul Mason verklaarde, dat de Britse Regering de indruk had dat Soekarno nog nimmer duidelijk was ingelicht omtrent de houding van de met ons bevriende mogendheden tegenover het Nieuw-Guinea geschil.

De Nederlandse Regering had des te meer bezwaar, waar een ontvangst door de Britse Regering qua precedent zeer ongewenste gevolgen zou kunnen hebben. Zeer vertrouwelijk lichtte ik de Ambassadeur in over mijn gesprek met de Amerikaanse Ambassadeur enige tijd geleden, waarbij ik de heer Young waarschuwde voor de bedenkelijke gevolgen van een eventueel bezoek van President Eisenhower aan Indonesië voor wat betreft de betrekkingen tussen de Verenigde Staten en Nederland. Ook zette ik uiteen, dat de Franse Regering op ons aandringen een officieel, daarna officieus en tenslotte privé bezoek van Soekarno had geweigerd. Indien het Verenigd Koninkrijk Soekarno thans zou ontvangen, kan moeilijk van Frankrijk verwacht worden, dat zij in haar negatieve houding volhardt. Ook België heeft dusver op ons dringend verzoek geweigerd Soekarno

-te-

MEMORANDUM

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

- 3 -

te ontvangen. Ter adstructie van mijn betoog over de zeer betrekkelijke waarde van dergelijke bezoeken wees ik Ambassadeur Mason op de houding van Sekou Touré, die, nauwelijks teruggekeerd van een staatsbezoek aan Bonn, Oost-Duitsland heeft erkend. Ik herinnerde eraan dat Nederland, op verzoek van Frankrijk, heeft nagelaten Sekou Touré voor een bezoek uit te nodigen.

Tenslotte gaf ik een opsomming van de vele malen dat Nederland het Verenigd Koninkrijk heeft gesteund, zoals Cyprus, Suez en laatstelijk nog in de kwestie van de politieke consultatie in het kader des Zes. De Britse Regering zou dienen te begrijpen dat, met name voor wat dit laatste punt betreft, Nederland wel eens gedwongen zou kunnen worden haar houding te herzien en dichter aansluiting te zoeken bij Frankrijk. De Nederlandse Regering verwacht dat de Britse Regering geen uitnodiging tot Soekarno richt. Ik bracht ook nog in herinnering de ervaringen opgedaan in 1956 toen Soekarno geen genoegen had willen nemen met een officieel bezoek, doch een staatsbezoek had geëist.

Sir Paul Mason zeide mij niet met zekerheid te kunnen tegenspreken dat Soekarno deze maal niet heeft gevraagd om een uitnodiging, doch dat het initiatief van de Britse Regering zelf uitging, hetgeen de zaak alleen maar verergert. Hij dacht echter dat er veel hints van Indonesische zijde waren gegeven.

Nog wees ik erop dat thans, na het dieptepunt van maart 1959 (de Singapore-kwestie), de relaties tussen de beide landen zich in opgaande lijn bevinden. Het zou zeer te betreuren zijn, indien als gevolg van een dergelijke voor Nederland grievende beslissing er wederom een verkoeling zou intreden.

De Ambassadeur zegde toe zijn Regering onmiddellijk
-volledig-

MEMORANDUM

Van: Mr. J. M. A. H. Luns

Aan:

- 4 -

volledig te zullen inlichten over mijn reactie. Het was echter mogelijk dat de Britse Regering toch tot de conclusie zou komen om Soekarno uit te nodigen. Ik zeide hierop dat dit voor mij en voor de Nederlandse Regering een bewijs zou zijn hoe weinig waarde Engeland zou blijken te hechten aan goede betrekkingen met Nederland.

Den Haag, 9 maart 1960